

Första roten, tomt 3

Kvarteret Idogheten

Trettonde roten 1637–57	Vallgatans södra sida väster om
Sjätte roten 1657–70	Konungsporten

Olof (Börgesson) Drager 1637: 3 mtl

Håkan Hovslagare 1639–40, 1642–43: 2 mtl, 1641, 1644: 1 mtl

Staffan Assarsson Beskötter 1649: 2 mtl

Halte Sven 1650: 1 mtl

Elin Nilsson 1650: 1 mtl

Bengt Gram Båtsman 1650: 1 mtl

Jöns smed 1645: 2 mtl

Hans smed 1646: 2 mtl

Torbjörn Jonsson smed 1652–55: 2 mtl, 1656–1667–75, omtalad död M1676
änkan 1677–81

Som första namn upptar bakugnslängderna från omläggningen till tio rotar 1671 smeden Torbjörn, i 1674 års längd kallad Torbjörn Jonsson smed.

I bakugnslängderna upptas vissa år 1675–81 hos Torbjörn Jonsson smed en *Erik skolappare*, som kallas ”gammal soldat” i M1676, som upptar denna fastighet till endast en $\frac{2}{3}$ tomt. Enligt bakugnslängderna bor här också ”Börge i Keessbo”, i M1676 kallad ”skolappare”.

Son till Torbjörn Jonsson smed var utan tvivel den båtsman *Nils Torbjörnsson*, som tomtöreslängderna 1696 upptar som tredje namn. Han pantsatte 25.2.1699 ”sin gård på Vallgatan mellan Sven Böker i öster och Staffan Olsson sinkelmakare i väster”. Enligt en bouppteckning 1696:524 ägde Nils Torbjörnsson och hans hustru *Karin Torstensdotter* fordringar hos avlidne *materialskrivaren Carl Swart*, som dennes moder *Annika Persdotter* betalade enligt sonens begäran på sitt yttersta. Nils Torbjörnsson hade *krogen Pelikanen* och ett flertal hyresgäster: 1715–17 omtalas *kaskmakaren Johan Wassler*, en ”ringa hantverksgeäll” med sin hustru *Britta Ohlsdotter* liksom *Lars Fries repslagaregeäll* med hustrun *Annika Klingberg*, vidare 1710–15 *skolapparen Salomon Falck* och 1717 den vanföre och bräcklige *repslagaren Lars Torstensson*, son till *Torsten Mattsson besökare* i nummer ett. 1720 nämns *Christian Maxdorff* och *Lorentz Forswall*, båda *snickare*, som inneboende i nummer tre.

1717 förklarade Nils Torbjörnsson sig ej längre kunna betala sin skatt. Han var en gammal och orkeslös man om 70 års ålder. Också hustrun *Karin Torstensdotter* var gammal. Gården var pantsatt. Han hade i många år gjort konungens tjänst till sjöss (EIIa:29, 11.4.1717). 1721 (RR sid. 714) begärde Nils Torbjörnsson och hans hustru om att få bli intagna i hospitalet.

I tomtöreslängden 1722 står: Nils Torbjörnssons före detta tillhöriga tomt svarar *Herr Hans O. Ström* för. Men den 4.2.1723 såldes gården av *kompaniskrivaren Bengt Lundberg* till *borgaren Anders Haraldsson*.

En uppgift säger att Lundberg var bland Nils Torbjörnssons arvtagare, men han kan också ha köpt gården med naborätt. Anders Haraldsson hade betalat de 700 d smt, som gården kostade med att inlösa en obligation, som Lundbergs företrädare i äktenskapet *vinförlåtaren Lars Hansson* hade lämnat *handelsmannen Olof Persson Ekmarck*. Genom att grannen i öster anges vara Torsten besökare vid uppbuden (första gången 11.3.1723, andra gången 21.9.1724) borde köpet omfatta även 1.2, men den gården ägde Lundberg ännu 1739. Vid första uppbudet kallas grannen i väster *snickaren Sven Hall* felaktigt Hasselgren. Anders Haraldsson erhöll fasta 12.4.1725 och står för gården i tomtlängden.

Det anges i magistratens registratur den 21.12.1739 (Ba:44) att borgaren Anders Haraldsson hade blivit lagförd för att han icke allenast om natten mellan den 3 och 4 sistlidne oktober förölämpat tvenne på sin post stående karlar av härvarande Kungl. artilleri utan och sedermera då han under arrest blivit införd i artilleri Corps de Guardie förgripit sig emot vakthavande *underofficeren Adolph Wadenstierna*.

Anders Haraldsson avled barnlös den 20.7.1756 (bou 1.3.1757, *änka Elin Andersdotter*). Ett par veckor före sin död hade han den 6.7.1756 sålt gården på Vallgatan till brorsonen

Niclas Larsson Wallenberg

för 1 200 d smt. Denne var 1755 i tjänst hos *handlaren John Hall* och fick 8.7.1757 burskap som hökare.

Den 26.4.1762 sålde Niclas Wallenberg gården för 3 600 d smt till *kofferdikaptenen Carl Fredrik Tallberg* som den 20 i samma månad avstod den till

vaktmästaren vid lovl. hemförarebåtgillet Petter Pettersson

för 4 000 d smt. Enligt det för Anders Haraldsson 1725 utfärdade fastebrevet höll tomten i bred- den 28½ fot smt samt i längden på västra sidan 56½ fot och på östra sidan 45 fot. Petter Pettersson fick första uppbud 26.4.1762. 1767 sökte Petter Pettersson stadstjänaresyssla efter den till underskult befordrade *Anders Williamsson*. När han avled 15.9.1768 (bou 9.9.1769) kallas han hökare. Gården värderades till 1 550 d smt. Hans änka hette *Maria*. En dotter avled 23.9.1768— hennes namn var Brita Beata. (Se EIIB:120, 27.4.1767, Berg II:9–10, 54)

Enligt en skrivelse till magistraten (EIIB:140, 12.5.1770) med ansökan om att antagas till hökare köpte *Anders Holmgren* den 29.1.1770 (uppbud först) hus och gård på Vallgatan nummer 3 av hökaren Petter Petterssons änka Maria Berg, vilken trätt i nytt gifte med *amiralitetsöverstyrmannen Friedrich Berg* och sålt gården i samband med sin flyttning till Stockholm. Om denne Anders Holmgren kan man läsa följande i den nämnda skrivelser: Han hade tillbragt sin ungdom med tjänande först på landet, sedan i staden och nu sist hos *ränte- och proviantmästaren Cornelius Asp* på sjunde året. Anders Holmgren hade i 2¼ år varit i tjänst hos avlidne hökaren *Olof Dahlberg*. Nu skulle Anders Holmgren gifta sig med Hökerisocietetens äldste *Gunne Liedströms* foster- och systerdotter *Greta Svensdotter*. Hans ansökan om burskap som hökare bifölls. Hans hustru kallas också *Margareta Svensdotter Åhsberg* (bou 18.2.1800).

Grannen i väster säges vid uppbudet 1784 vara fabrikören Zacharias Fröse. Som hyresgäster hade Anders Holmgren omkring 1786 *skraddaren Johannes Falk* och *handelsman Johan Paul Syllvander Comp.* Han ägde som berättats 1.2 ännu 1807 efter branden 1802.

Ur en skrivelse till Byggnadsnämnden i Göteborg, daterad den 9.1.1979 från f.d. *överbibliotekarie vid Uppsala universitet Tönnes Kleberg* hämtas följande: ”Min farfars far, Carl Johan Kleberg, som 1810 fick burskap som borgare (”handlande”) i Göteborg, lät detta år (1810) stadsarkitekten Carl Wilhelm Carlberg uppföra ett hus hörnet Vallgatan/Kungssportsplatsen (tomterna 1, 2 och 3 i stadens första rote, vilka han inköpt föregående år av sin svärfar hökaren Anders Holmgren). Carlbergs ritning (åtminstone fasadritning) i Göteborgs Historiska Museum. Huset omtalas bl.a i Baeckström (sid 186 not 2 samt sid 174). I samband med handlanden Carl Johan Klebergs konkurs (1818 6/8) såldes huset på auktion 1818 till stadsläkaren Lars Petter Nordqvist, död 11/8 1824.”

(Olga Dahl svarar följande:) Enligt Berg (II:7–8, 375) var L.P. Nordquist bataljonsläkare och kirurgie magister. ”Ägde grundmurade två-våningars stenhus med tomter nr 1, 2 och 3 i första roten Wallgatan, 10.000 rdr banco. Gift med Sofia Werngren, död på Jonsered 10/6 1830 (bou 6/11 1830).”

Göteborgs magistrats bouppteckningar 1830:1763:

”År 1830 den 6te November förrättades Bouppteckning efter avlidne Stadsläkaren Herr L. P. Nordquists Enka Fru Sophia Nordquist, som afled den 10de sistlidne Juni på landtegendomen Jonsered i Säfvedahls härad och efterlämnade följande Bröstarfvingar, Sönerne Carl Oswald [Nordquist] på 16de, Carl Fredrik [Nordquist] och Carl Wilhelm [Nordquist], bägge på 12te Carl Constantin [Nordquist] på 11te och Carl Johan [Nordquist] på 18de Sophia Christina [Nordquist] och Emma Sophia [Nordquist] på det 8de året gamla, hwilkas rätt bevakades av närvarande ena förmyndaren Herr Distrikchefen O.J. Fåhraeus, som tillika upgaf Boets härvarande tillgångar bestående af

Fast egendom: Hälften uti Stenhuset med tomter under Nris 1,2 och 3 i stadens 1te Rote ansågs i värde till Banco Rr 5000.”

Barnen omnämnes i Gbg bou 1836:693:

”År 1836 den 12te Juli förrättades Bouppteckning efter Enkan Sophia Christina Wengren, som aflidit den 23je sistlidne Maji och såsom arfvingar efterlämnat sonen förre sjömannen omyndige Jacob Wengren och aflidne dotteren Sophias i gifte med jemväl aflidne stadschirurgens P. Nordquists sammanflade sex barn, myndige sönerne Fritz och Billy på 18de, Carl på 16de och John på 15de samt döttrarna Christina på 23dje och Emma på 13de året gamla (ingen fast egendom).”

Enligt tomtöreslängderna i Göteborgs drätselkammars arkiv volym 1682 kvarstod ”Nordquists arvingar” ännu 1843 som ägare till Vallgatstomterna.

Det framgår av samma volym 1682 i Göteborgs drätselkammars arkiv att år 1844 levererades till överskulden S. Berndtsson för de ifrågasvarande tomterna ”restantier af tomtören och brandvaktsamt landerimedel” av *handelsmannen [Anders Gustaf Torstensson] Sjöstedt*, vilken också står för fastigheterna i mantalsregistret 1845–1860. Enligt bilagda ritning från 1865 ägde han ännu detta år fastigheterna men hade i mantalsregistret 1870 efterträtts av *handl. C. Larsson*. Sjöstedt delade enligt mantalslängden 1850 gården med *handelsbetjänten Janne Sjöstedt*. Anders Gustaf Sjöstedt kallas minuthandlare 1860 i mantalsregistret: han omtalas i en bouppteckning 1892:1683.

Drätselkammarens arkivvolym 1694 omtalar ännu 1886 handl. Chr. Larsson som ägare – samma initialer förekommer på den tredje av de bilagda ritningarna. Den förefaller enligt en obetydlig märkning i vänstra hörnet härröra från december 1879.

Enligt Göteborgs adresskalender var taxeringsvärdet 1876 95 000, 1877 100 000, 1880 135 000, 1884 220 000.

1887, då gården ägdes enl. samma källa av ”lantbrukare Johan Larsson m.fl”. hade taxeringsvärdet stigit till 265 000, var 295 000 år 1890 och 275 000 år 1891. Drätselkammarens arkivvolym 1694 (debiterings- och uppbördslängd) upptar 1887–90 handl. Chr. Larssons arvingar som ägare.

Adresskalendern 1915 anger samma ägare (lantbrukare Johan Larsson m.fl.): taxeringsvärde 342 000 – samma ägare fram t.o.m. 1922.

Enligt adresskalendern 1924–25: Lantbrukare Johan Larssons sterbhus m.fl. – taxeringsvärde 454 000.

Samma källa 1926: Änkefru E. Larsson m.fl.